

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 22808-12-19

לפני:

כב' השופטת הבכירה עידית איצקוביץ
נציג ציבור (עובדים) מר גבריאל נבו
נציג ציבור (מעסיקים) מר יצחק קוגמן

התובעת

סוניה מוכתר
ע"י ב"כ עו"ד קרן צפריר

-

הנתבע

המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ עו"ד דנה קוסקאס כהן

פסק דין

- 1 לפנינו תביעה כנגד החלטת הנתבע מיום 11.12.18, שבה נדחתה בקשת התובעת, גב' סוניה מוכתר,
2 לקבל קצבת סיעוד, בנימוק שהכנסותיה והכנסות בעלה בחישוב משותף עולות על הסכום הקובע
3 בתקנות.
4
- 5 הנתבע לא הגיש כתב הגנה. בדיון שהתקיים במעמד שני הצדדים ביום 6.4.20 הם הסכימו כי אין
6 מחלוקת עובדתית בתיק ושיוגשו סיכומים בעניין השאלה המשפטית. בהתאם לכך, הוגשו סיכומי
7 ב"כ הצדדים והתיק הועבר להכרעה.
8
- 9 **עובדות המקרה שאינן במחלוקת:**
10
- 11 א. התובעת ילידת 1945, נולדה במרוקו ועלתה לישראל בשנת 1967. היא סובלת ממחלה גנטית
12 שפוגעת בראייתה ומזה כ-35 שנים היא עיוורת לגמרי.
13
- 14 ב. עד לפרישתה לגמלאות, עבדה התובעת בעיריית הרצליה במשך 42 שנים, ולאחר מכן התנדבה
15 בעירייה במשך שלוש שנים נוספות. היא לא קיבלה קצבת נכות, אלא היא קיבלה קצבת
16 ניידות בלבד.
17
- 18 ג. התובעת נשואה למר הרצל מוכתר (כבן 80) ניצול שואה שעלה מעיראק בצעירותו. מר מוכתר
19 הוא עיוור מלידה ועבד במהלך כל השנים עד לפרישתו לגמלאות, בין היתר כמנכ"ל "בית
20 העיוור". בשנים האחרונות התדרדר מצבו הבריאותי של מר מוכתר בשל מחלת לב. הוא נעזר
21 בעובד זר שלא מתגורר בביתו, באישור הנתבע.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 22808-12-19

- 1 ד. בשנה האחרונה התדרדר מצבה התפקודי של התובעת באופן משמעותי. התדרדרות זו כוללת
2 שיבוש בדיבור וקשיים ביציבה ובשיווי משקל הגורמים לנפילות. מר מוכתר אינו מסוגל, עקב
3 מצבו, לטפל באשתו ובין היתר הוא לא יכול להרים אותה כשהיא נופלת.
4
- 5 ה. בתקופה האחרונה בני הזוג מסתייעים בעובדת נוספת בשל צרכי התובעת ומשלמים לה באופן
6 פרטי.
7
- 8 ו. כיום ניתן לשלם לשני בני זוג עיוורים 50% קצבת שירותים מיוחדים (שר"מ) עבור כל אחד
9 מהם. אולם, בהתאם להנחיות הנתבע שהיו בתוקף עד ליום 7.9.11 לא שולמו קצבאות שר"מ
10 לשני בני זוג ובמקרה כזה, הזכאות של אחד מהם הייתה מתבטלת והיו זכאים כזוג לקצבה
11 בגובה 50% בלבד. במועד האמור בוטלה ההנחיה, אבל אז לא הייתה התובעת זכאית לקצבת
12 שר"מ בשל הגעתה לגיל פרישה. היא לא הייתה מבוטחת לשר"מ בהתאם לסעיף 195 לחוק
13 הביטוח הלאומי (נוסח משולב) התשנ"ה-1995 (להלן – **חוק הביטוח הלאומי**). אלמלא
14 ההנחיה הייתה התובעת זכאית לקצבת שר"מ (טרם הגעתה לגיל פרישה).
15
- 16 ז. בסוף שנת 2018 הגישה התובעת תביעה לקצבת סיעוד. תביעתה נדחתה בשל הכנסות
17 השוללות קצבה (החלטה מיום 11.12.18).
18
- 19 ח. אין מחלוקת לגבי היזקקות התובעת לעזרת הזולת בביצוע פעולות יום יומיות. התביעה
20 נדחתה בשל הכנסות גבוהות, לאחר שבוצע חישוב של הכנסות בני הזוג **כזוג**.
21
- 22 ט. הכנסותיה של התובעת הן מפנסיה והן מקצבת אזרח ותיק – 9,453 ₪. הכנסותיו של בעלה
23 של התובעת הן מכספי פנסיה והן מקצבת אזרח ותיק – 16,074 ₪. סה"כ הכנסות בני זוג -
24 **25,527** ₪. סכום זה גבוה פי 2.25 פעמים מהשכר הממוצע במשק נכון לחודש דצמבר 2018,
25 בהתאם לתקנה 2 לתקנות הביטוח הלאומי (ביטוח סיעוד) (מבחני הכנסה לקביעת הזכות
26 לגמלת סיעוד ושיעורה) התשמ"ח-1988 (להלן – **התקנות**). אולם, אילו היו מחשבים את
27 הכנסותיהם כ"יחידים" בהתאם לתקנה 7 לתקנות, הייתה התובעת זכאית לקצבת סיעוד,
28 מאחר שהכנסותיהם של שני בני הזוג לא עולות על פי שלוש פעמים השכר הממוצע במשק
29 (**סך של 29,718** ₪ בתקופה הרלוונטית).
30
- 31 **4. טענות ב"כ התובעת**
- 32
- 33 תקנה 7 לתקנות, שהייתה מזכה את התובעת בקצבה, לא חלה על בני הזוג מוכתר, מאחר שמר
34 מוכתר לא מקבל גמלת סיעוד אלא קצבת שר"מ. פרשנות זו של הוראת התקנה מנוגדת לתכלית
35 התקנה, ויוצרת הפליה בין סוגים שונים של מקבלי קצבאות. זאת, לאור הזהות בין תכליות גמלת
36 הסיעוד וקצבת שר"מ ולאור הרצון ליצור הרמוניה חקיקתית בין דברי חקיקה שונים. יש להחיל
37 על בני הזוג מוכתר את הוראות תקנה 7 לתקנות ולחשב את הכנסותיהם בנפרד ולא כזוג.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 22808-12-19

1 ב"כ התובעת הרחיב וטען אשר לתכלית זהה של קצבת שר"מ וקצבת סיעוד – לסייע לאנשים עם
2 מוגבלות לממן או לרכוש שירותים אשר יסייעו להם בתפקודם היומיומי הבסיסי, תוך הענקת
3 טיפול אישי ועזרה בבתים (דב"ע מא 0-150, המוסד – מאיר פרץ, פדע יג 189, עב"ל 13-01-31303-
4 המוסד – אהוד פרקש שמשון, 30.11.14).

5
6 ב"כ התובעת מפנה לפרוטוקול ישיבת ועדת העבודה והרווחה של הכנסת אשר עסק באישור נוסח
7 התקנות לעניין הרציונל של תקנה 7 לתקנות. כמו-כן, ב"כ התובעת טען כי פרשנות הנתבע לגבי
8 תקנה 7 לתקנות מפלה לרעה את התובעת כזכאית לגמלת סיעוד הנשואה לזכאי לשר"מ, לעומת
9 זוגות של שני בני זוג זכאים לשר"מ או שני בני זוג זכאים לגמלת סיעוד. אין שוני רלוונטי המצדיק
10 התייחסות שונה לתובעת, שלה בן זוג זכאי לשר"מ. פרשנות המוסד יוצרת פער בין קבוצות שונות
11 שאין ביניהן שונות רלוונטיות.

12
13 נוסף על כך, טען ב"כ התובעת כי יש לפרש את התקנות פרשנות תכליתית על מנת להגשים את
14 תכליתן ואת מטרתן הסוציאלית.

5. טענות ב"כ הנתבע

15
16
17
18 לעומת כתב התביעה והסיכומים המפורטים של ב"כ התובעת, הגיש הנתבע, אשר כאמור לא הגיש
19 כתב הגנה, סיכומים תמציתיים ביותר.
20 עיקר טענת ב"כ הנתבע הוא כי פרשנות התובעת מנוגדת להוראות החוק, שכן תקנה 7 אינה
21 פרשנות מצמצמת, כפי שנטען, שכן נכתב בה כי מבחן ההכנסה בתקנה 2 ליחיד יחול כאשר
22 מתקיימים התנאים שנקבעו בסעיף 127פד(א) לחוק הביטוח הלאומי בשני בני הזוג, קרי, ששניהם
23 זכאים לגמלת סיעוד. במקרה דנן התובעת ובן זוגה לא עומדים בהוראות החוק ומשכך מבחן
24 ההכנסות הוא של בני זוג ולא של יחיד.

25
26 לגישת הנתבע, אין מקום ליתן פרשנות מקום בו המחוקק קבע במפורש כי רק בני הזוג הזכאים
27 לגמלת סיעוד ייבחנו כיחיד לצורך מבחן ההכנסות. מקום בו רצה המחוקק לקבוע כי המקרה
28 והתכלית זהים גם כאשר אחד מבני הזוג מקבל גמלת שר"מ היה קובע זאת באופן מפורש.
29 המחוקק לא השאיר מקום לפרשנות, אלא קבע מפורשות.

6. דיון והכרעה

30
31
32
33 כאמור לעיל, אין מחלוקת בנוגע לעובדות, כולל עניין היזקקות התובעת לעזרת הזולת וכי אילולי
34 מבחן ההכנסות, היא הייתה זכאית לגמלת סיעוד.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 22808-12-19

1 הנתבע מסתפק בפרשנות מילולית של התקנות: מאחר שבעלה של התובעת מקבל קצבת שר"מ
2 (ולא סיעוד) לא חלה תקנה 7 לתקנות.

3 ואולם, יש לבחון את הרציונל ואת התכלית של החקיקה – וביתר שאת של חקיקת משנה – על
4 מנת להתאים אותה להוראות החוק ולתכליתן.

5 אנו עוסקים בתחום של ביטחון סוציאלי, שבו כללי הפרשנות הם לטובת המבוטח. לא ניתן
6 להסתפק בשלילה על בסיס לשונה של התקנה.

7
8 לא יכולה להיות מחלוקת על כך שגמלת שר"מ וגמלת סיעוד עונות על אותה מטרה – לעזור לאדם
9 בעל מוגבלות, שזקוק לעזרת הזולת בביצוע הפעולות היום יומיות.

10 בעלה של התובעת קיבל קצבת שר"מ טרם הגיע לגיל פרישה ולכן המשיך לקבל אותה מעבר לאותו
11 גיל.

12 יישום ההוראות כך שבגלל הגיל של התובעת, או העובדה שבעלה מקבל שר"מ – ולא קצבת סיעוד
13 - ההכנסה הקובעת לשלילת זכאות היא שונה מאשר לבני זוג – באותם גילאים כמו התובעת
14 ובעלה - ששניהם מקבלים גמלת סיעוד, היא בלתי סבירה בעליל.

15 כפי שנקבע בדב"ע תשן 0-107 טוויג – המוסד לביטוח לאומי, פד"ע כב 39:

16 **"כל חוק יש לפרש על-פי מטרתו ותכליתו (ראה למשל: דב"ע**
17 **לא/8-3 בע' 256; דב"ע מה/79-3, בע' 127), ולמותר לציין כי דין**
18 **זה חל, ואולי ביתר שאת, מקום שבו מדובר בחזק מתחום הביטחון**
19 **הסוציאלי (דב"ע מה/73-04, בע' 83); (ג) דרך פירוש זאת אינה**
20 **מיוחדת לבתי-הדין; היא זהה לזאת המקובלת בשיטתנו**
21 **המשפטית כולה (ראה ע"א 165/82, ואסמכתאות שם; וכן ברק "על**
22 **השופט כפרשן"; ברק "יסודות לתורת פרשנות ישראלית"; שיקול**
23 **דעת שיפוטי); (ד) ...**

24 תפקידו של השופט אינו לפרש את החוק פירוש מיכני בלבד... עליו
25 להעמיק חקור ולשקול את טובת הכלל והפרט, את מידת הצדק
26 והיושר וכיוצא בהן כדי להגיע להערכה נכונה של כוונת המחוקק"
27 (השופט (כתוארו אז) לנדוי בע"פ 112/50, בע' 488). דברים אלה,
28 שנאמרו לגבי חוק פלילי, יפים לא פחות בבואנו לפרש חוק מתחום
29 הביטחון הסוציאלי".

30 כללי הפרשנות מחייבים להשוות את מצבה של התובעת לזה של מבוטחת שבעלה מקבל קצבת
31 שר"מ (במקום גמלת סיעוד) ולהתעלם משוני לא רלוונטי.

32 לאור הפרשנות התכליתית של התקנות, ועקרונות שבתחום הביטחון הסוציאלי, אנו סבורים כי
33 דין התביעה להתקבל.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 19-12-22808

7. לסיכום

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

תביעת התובעת מתקבלת, כך שתקנה 7 לתקנות חלה עליה ועל בעלה. על כן, הכנסותיהם של בני הזוג ייבחנו כיחידים.

מאחר שהתובעת מיוצגת על ידי עו"ד מטעם הקליניקה לזכויות זקנים וניצולי שואה של אוני בר אילן, אין צו להוצאות.

8. לצדדים זכות ערעור על פסק הדין לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים תוך 30 יום מקבלתו.

ניתן היום, כ"ז תמוז תש"פ, (19 יולי 2020), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

מר יצחק קוגמן,
נציג ציבור מעסיקים

עידית איצקוביץ, שופטת בכירה
אב"ד

מר גבריאל נבו,
נציג ציבור עובדים

13
14

